

BLACK BOX

1. în doctrină (*U. Eisenberg*, op. cit., p. 65) s-a arătat în mod întemeiat că principiul *in dubio pro reo* nu constituie o regulă de evaluare a probelor care să reglementeze modul de formare a convingerii instanței, ci o regulă decizională care reglementează conduita de urmat în cazul unei dileme decizionale în care s-ar regăsi jurisdicția de judecată după aprecierea probelor, atunci când aceasta nu își poate forma o convingere; prin urmare, nefiind o regulă de apreciere a probelor, orice comparație conceptuală între regula *in dubio pro reo* și standardul probatoriu al acuzației penale pare prin definiție stranie; în acest sens, în literatura de specialitate s-a reținut că în vreme ce standardul probatoriu al acuzației penale s-a cristallizat la sfârșitul secolului al XVIII-lea, regula *in dubio pro reo* exista încă din dreptul roman (*J.H. Langbein*, *The origin of Adversary Criminal Trial*, Oxford University Press, 2003, p. 261-262).

2. în literatura de specialitate (*M. Vaclair*, *Traité général de preuve et de procédure pénales*, 24e éd., Ed. Yvon Blais, Cowansville, 2017, p. 1173-1176) s-a arătat că, spre deosebire de credibilitate, care presupune un demers de evaluare preponderent subiectiv, ce vizează onestitatea persoanei audiate, creditul care poate fi acordat relatărilor sale, precum și veracitatea declarației sale, **fiabilitatea** ține de acuratețea declarației și presupune un demers preponderent obiectiv; astfel, nu este suficient ca organul judiciar să aprecieze că persoana audiată a fost sinceră, ci trebuie să se stabilească și acuratețea factuală a celor relatate, întrucât credibilitatea nu implică în mod automat și fiabilitatea probei; astfel, este posibil ca martorul să fie sincer, însă să fi avut o percepție greșită a împrejurărilor de fapt ce constituie fapte principale sau să nu își mai amintească precis fapte petrecute în urmă cu mai mulți ani. Trebuie acordată atenție *detaaliilor relatării* (contradicții, neconcordanțe, goluri de memorie), *cât și comportamentului non-verbal* (tonul vocii, mișcările corpului sau ale feței). În acest sens, în cauza *R. c. White* (www.scs-csc.lexum.com) Curtea Supremă canadiană a precizat că pentru a evalua credibilitatea unui martor trebuie avute în vedere integritatea și inteligența acestuia, puterea de observație și capacitatea de a-și reaminti lucruri din trecut, acuratețea declarației, precum și dacă martor este o persoană onestă, sinceră, evazivă, reticentă. Tot astfel, în cauza *R. c. Gray* (www.canlii.org), Curtea de Apel Alberta a arătat că juriul trebuie să răspundă la următoarele întrebări pentru a determina credibilitatea unui martor, având în vedere comportamentul martorului și modul în care a decurs audierea sa: **a.** a avut martorul motive să mintă și/sau un interes pentru soluționarea cauzei? **b.** a avut martorul oportunitatea de a observa ceea ce a relatat? A avut o memorie bună sau defectuoasă? **c.** A fost mărturia în concordanță cu celelalte probe? **d.** Au fost semnificative sau nesemnificative inconsecvențele din declarația martorului sau dacă au fost rezultatul unei greșeli oneste sau al unei încercări de a induce în eroare organele judiciare?